

Aan: de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Betreft: handhaving lozingsverbod toiletwater pleziervaartuigen

Afschrift: minister Hermans (VWS), leden van de vaste Kamercommissies Infrastructuur & Waterstaat en Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Geachte minister Karremans en staatssecretaris Bertram,

Ongezuiverd toiletwater van pleziervaartuigen vormt een gevaar voor de gezondheid van recreanten en voor het milieu. Ondanks dertig jaar overleg en de invoering van een lozingsverbod in 2009, loost het merendeel van de 160.000 pleziervaartuigen met een toilet aan boord nog altijd illegaal op het oppervlaktewater. Op drukke recreatiedagen piekt daardoor de concentratie ziekteverwekkers in drukbevoeren wateren met alle gezondheidsrisico's van dien.^{1,2} European Aquatics, It Fryske Gea, Koninklijke Nederlandse Zwembond, Natuur & Milieu, Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten, Nederlandse Onderwatersportbond, Nederlandse Triathlon Bond en Waddenvereniging roepen u op om het illegaal lozen van ongezuiverd toiletwater op recreatiewateren te beëindigen. Daarvoor is nodig dat direct gestart wordt met handhaving op het lozingsverbod, de verzegelingsmethode van de toiletafvoer op boten definitief wordt ingevoerd en er voldoende en goed functionerende afgiftepunten voor toiletwater in havens worden gerealiseerd.

Onderzoeken van Grontmij en Rijkswaterstaat³ en het Wetterskip Fryslân⁴ laten zien dat de pleziervaart een grote bron is van pieken van bacteriologische, fecale verontreiniging, met nadelige gevolgen voor de zwemwaterkwaliteit en natuur. De milieubelasting van alle pleziervaartuigen met een toilet aan boord samen is op zomerse dagen vergelijkbaar met de ongezuiverde riooluitstoot van een middelgrote stad. Dit brengt aantoonbare ernstige gezondheidsrisico's met zich mee voor zwemmers en andere recreanten zoals misselijkheid, maag- en darmklachten, diarree en infecties aan urinewegen en uitwendige gehoorgang. Pleziervaart en andere waterrecreatie als zwemmen vinden vaak in elkaars nabijheid plaats. De bescherming van water, recreanten én natuur moet centraal staan.

Wel verbod, geen handhaving

In Nederland moeten boten met een gewoon (scheeps)toilet een waterzuiveringsinstallatie aan boord hebben. Als zij dat niet hebben moet het toiletwater aan boord worden opgeslagen en afgeleverd in de haven.⁵ Omdat lozing van toiletwater via een afsluitklep onder het wateroppervlak plaatsvindt en van buiten niet te zien is of er een zuiveringsinstallatie aanwezig is, is handhaving op het lozingsverbod arbeidsintensief. In 2018 is de motie De Groot⁶ aangenomen waarin wordt verzocht om verzegeling van de afsluitklep in regelgeving te verankeren. Sinds 2024 is in het Besluit activiteiten leefomgeving dan ook opgenomen dat indien geen zuiveringsinstallatie aanwezig is, de afsluitklep onder de waterlijn in gesloten stand is verzegeld. Zo wordt bevorderd dat het toiletwater netjes wordt afgevoerd of gezuiverd.

Handhaving noodzakelijk

De invoering van een verzegelingsmethode is een belangrijke stap om handhaving op basis van preventieve controle makkelijker te maken en zorgt ervoor dat een heterdaadlozing niet meer nodig is om te kunnen handhaven. De discussie over de beste verzegelingsmethode wordt al vele jaren gevoerd en een definitieve keuze daarin is een belangrijke voorwaarde om effectief te kunnen handhaven op het lozingsverbod. Verschillende uitvoerbare oplossingen voor verzegeling zijn bekend en worden al langere

¹ De toegestane norm voor veilige zwemwaterkwaliteit is een E.coli poepbacterie concentratie van 900 kolonievormende eenheden/100mL. In een aantal Friese wateren worden gedurende het recreatieseizoen vrijwel continue te hoge waarden gemeten en recent nog een waarde van 25.000, meer dan 25 keer de grens voor veilig zwemwater. Ter vergelijking: tijdens de *Olympische Zomerspelen in Parijs* was er veel discussie over de veiligheid van atleten die in Seine hun wedstrijden zouden zwemmen. Daar was de concentratie E.coli 3000.

² RIVM, *Gezondheidsklachten door waterrecreatie in de zomers van 2017, 2018 en 2019*, *Infectieziekten Bulletin* 31, nr. 1, 2020

³ Grontmij, *Beïnvloeding van de (zwem)waterkwaliteit door pleziervaart*, 2005

⁴ Wetterskip Fryslân, *Schoon water en lozingen uit recreatievaart*, 2019

⁵ In Nederland geldt al sinds 2009, op grond van de 'Wet voorkoming verontreiniging door schepen', een verbod op lozing van ongezuiverd toiletwater door pleziervaartuigen. Booteigenaren kunnen hun toiletwater of vaste residuen afvoeren via afgiftepunten in jachthavens. Met de invoering in 2019 van de 'Regeling lozen buiten inrichtingen' is dit verder uitgewerkt en vervolgens per 1 januari 2021 is de handhaving vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), paragraaf 17.2.1. Daarbij is ook opgenomen dat het lozen van *gezuiverd* toiletwater is toegestaan.

⁶ *Motie de Groot*, 27 november 2018

tijd besproken met betrokken partijen. Opeenvolgende ministers hebben erkend dat het verbod op lozing van ongezuiverd toiletwater structureel wordt overtreden. Na meer dan dertig jaar overleg en de invoering van een wettelijk verbod in 2009, is het van groot belang dat handhaving nu wel snel en effectief wordt opgepakt. Zolang handhaving uitblijft, blijft illegale lozing de feitelijke norm en gaat de vervuiling van oppervlakte- en zwemwater door, met alle schadelijke gevolgen voor mens en natuur.

Wij verzoeken de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat om snelheid te maken en:

1. te bevestigen dat handhaving van het lozingsverbod van toiletwater en de verzegelingsplicht dit zwemseizoen daadwerkelijk start;
2. dit zwemseizoen een keuze te maken welke verplichte verzegelingsmethode wordt ingevoerd, te komen met een plan voor praktische invoering en controleprotocol;
3. regie te nemen op de handhaving, zodat waterschappen en andere regionale handhavers duidelijkheid hebben in hun bevoegdheden, taak en verantwoordelijkheid;
4. de regie te nemen op beschikbaarheid van voldoende en goed functionerende innamepunten van huishoudelijk afvalwater (toiletwater) bij tenminste alle 595 jachthavens met meer dan vijftig ligplaatsen als standaard voorzieningenniveau.
5. de Tweede Kamer op de hoogte te houden van voortgang van de hierboven beschreven acties en van de effecten hiervan op de (bacteriologische) waterkwaliteit.

Wij lichten ons verzoek graag aan u persoonlijk toe.

Hoogachtend,

